

Bydgoszcz, 8 kwietnia 2019 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.IX.431.2.10.2019.AJe/MSN

**Pani
Marta Kubas-Trędewicz
Kierownik
Miejskiego Ośrodka
Pomocy Społecznej
ul. Warszawska 40
87-500 Rypin**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 i art. 197 b ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2018 r. poz. 998 z późn. zm.) oraz § 4 i § 13 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. poz.1477) w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej, ul. Warszawska 40, 87-500 Rypin (zwanym dalej MOPS lub Ośrodkiem) przeprowadzona została w dniach 28, 29 marca 2019 r. kontrola prawidłowości.

Kontrola przeprowadzona została przez:

- A. J. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, kierującego zespołem inspektorów,
- M. S.-N. – inspektora wojewódzkiego Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy,

na podstawie Upoważnienia Nr 80/2019 z dnia 13 lutego 2019 r.

w zakresie:

- realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- zgodności zatrudnienia asystentów rodziny z wymaganymi kwalifikacjami.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2017 r. do 28 lutego 2019 r.

Opis ustalonego stanu faktycznego oraz jego ocena:

Kontrolę przeprowadzono w oparciu o rozmowę i wyjaśnienia p. Marty Kubas-Trędewicz – Kierownika MOPS, p. XX – asystenta rodziny oraz analizę dokumentacji.

Gmina została ustawowo zobowiązana do realizacji zadań z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (zwanej dalej ustawą), pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania na podstawie art.190. W Mieście Rypin ww. zadanie realizuje MOPS.

MOPS działa obecnie na podstawie Statutu z dnia 30 listopada 2015 r. przyjętego Uchwałą Nr XIII/123/15 Rady Miasta Rypin. W dokumencie uwzględniono realizację zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zadania Ośrodka ustalone zostały w Regulaminie Organizacyjnym, z dnia 5 czerwca 2018 r., wprowadzonym Zarządzeniem Kierownika Nr 8/2018. Dokument uwzględniał stanowisko asystenta rodziny w strukturze organizacyjnej Ośrodka oraz wyszczególnił jego zadania przypisane ustawą do realizacji.

Burmistrz Miasta Rypin Upoważnieniem z dnia 13 lipca 2012 r., udzielił upoważnienia p. Marcie Kubas-Trędewicz do prowadzenia postępowań w sprawach z zakresu wspierania rodziny oraz wydawania w tych sprawach decyzji.

Zarządzeniem Kierownika Nr 1/2019 z dnia 3 stycznia 2019 r. wprowadzono „Procedury postępowania pracownika socjalnego oraz asystenta rodziny w przypadku rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych” oraz wzory stosowanych dokumentów przez asystenta.

W wyniku czynności kontrolnych stwierdzono również, że w strukturze jednostki kontrolowanej nie wyodrębniono zespołu do spraw asysty rodzinnej, co nie stanowi naruszenia przepisu art. 10 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny.

W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustalono, co następuje:

- odnośnie do zapisu art.176 pkt 1: *opracowanie i realizacja 3- letnich gminnych programów wspierania rodziny,*
- zgodnie z art.179 ust.1 wyżej cytowanej ustawy *w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.*

Pierwszy Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Miasta Rypin został opracowany na lata 2019 - 2021 i uchwalony Uchwałą Rady Miasta Rypin Nr VII/41/2019 z dnia 25 marca 2019 r. Celem głównym Programu jest rozwój zintegrowanego i kompleksowego systemu wsparcia rodziny na terenie Gminy Miasta Rypin. Dokument zawiera cele szczegółowe, wskaźniki realizacji poszczególnych działań, oczekiwane rezultaty, źródła finansowania oraz sposób monitorowania realizacji Programu.

We wcześniejszych latach Kierownik MOPS nie dopełniła obowiązku opracowania Programu, jednakże Ośrodek realizował zadania na rzecz wspierania rodziny.

W okresie objętym kontrolą Kierownik MOPS złożyła roczne sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawiła potrzeby związane z wykonywaniem tych działań. Sprawozdania za lata 2017 i 2018 zostały przekazane do Rady Miasta w terminie określonym w ustawie.

W okresie objętym kontrolą MOPS zatrudniał następujących asystentów rodziny:

- p. XX – w ramach umowy zlecenie, w okresie od 1 stycznia 2017 r. do 30 czerwca 2017 r.,
- p. XX – w ramach umowy zlecenie, w okresie od 1 lipca 2017 r. do 18 marca 2018 r.,
- p. XX – w ramach umowy zlecenie, w okresie od 1 stycznia 2018 r. do 30 czerwca 2018 r.,

- p. XX – w ramach umowy zlecenie, w okresie od 19 marca 2018 r. do 30 czerwca 2018 r.,
- p. XX – w ramach umowy o pracę, w okresie od dnia 1 lipca 2018 r do chwili obecnej.

Asystenci obejmowali pomocą:

- w 2017 r. 23 rodziny, w tym dwa przypadki rodzin zobowiązanych do współpracy przez Sąd,
- w 2018 r. 29 rodzin, w tym brak przypadku rodziny zobowiązanej do współpracy przez Sąd,
- w 2019 r. (do dnia kontroli) 15 rodzin, w tym brak przypadku rodziny zobowiązanej do współpracy przez Sąd,

przy zachowaniu zasady, iż asystent równocześnie nie pracował z więcej niż 15 rodzinami.

Na podstawie badanej dokumentacji ustalono, iż w okresie objętym kontrolą zatrudnieni asystenci rodziny posiadali wymagane kwalifikacje, zgodne z art. 12 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W aktach osobowych poprzednio zatrudnionych asystentów rodziny tj. p. XX i p. XX, brakowało oświadczeń dotyczących spełniania warunku określonego w art. 12 pkt 3. Obecnie zatrudniony asystent złożył wszystkie wymagane oświadczenia.

Zakres czynności obecnie zatrudnionego asystenta p. XX uwzględnia wszystkie zadania, wynikające z art. 15 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Natomiast u poprzednio zatrudnionych asystentów nie uwzględniono zadania określonego w art. 15 ust. 1 pkt 13 a.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 2 i pkt 4b:

- *tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,*
- *finansowanie podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny.*

Gmina Miasto Rypin tworzy możliwość podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny. W okresie objętym kontrolą asystenci uczestniczyli w szkoleniach, podnoszą swoje kwalifikacje. W budżecie Ośrodka zostały zaplanowane środki finansowe na szkolenia.

Praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 cyt. wyżej ustawy. Ponadto, stosownie do treści art. 17 ust. 4 ustawy, asystenci rodziny nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę.

W okresie objętym kontrolą praca z rodzinami prowadzona była przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych. Zgodnie z zapisami art. 11 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w przypadku, gdy Ośrodek Pomocy Społecznej podjął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał w tej rodzinie wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie o pomocy społecznej.

Jeżeli z analizy sytuacji rodzinnej wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem o jego przydzielenie, a Kierownik przydzielał rodzinie asystenta.

Asystent jest wprowadzany w środowisko przez pracownika socjalnego. Z rodziną zawsze podpisano zgodę na współpracę z asystentem w oparciu o art. 8 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Dotychczas nie było przypadku odmowy przyznania rodzinie asystenta.

Zbadano dokumentację wybranych rodzin (X.X.X, X.X, X.X, X.X, X.X, X.X, X.X, X.X.X, X.X, X.X, X.X, X.X) prowadzoną w okresie objętym kontrolą. Asystenci dokumentowali swoją pracę poprzez: ocenę sytuacji rodziny (sporządzaną na podstawie karty informacyjnej rodziny, analizę wstępną sytuacji rodziny, analizy zdrowotnej członków rodziny, analizy sytuacji wychowawczej dziecka, analizy sytuacji szkolnej dziecka), plan pracy z rodziną, kartę działań, dziennik pracy z rodziną, sprawozdanie okresowe z pracy asystenta, miesięczną kartę czasu pracy, notatki służbowe, pisma do instytucji.

Zespół kontrolujący stwierdził, iż opisy działań zawarte w *dzienniku pracy z rodziną* są zbyt ogólne i lakoniczne, nie można na ich podstawie stwierdzić kto był obecny podczas spotkania, jak ono przebiegało i jakie działania były podejmowane.

Asystenci dokonywali okresowej oceny sytuacji rodziny nie rzadziej, niż co pół roku, co jest zgodne z art.15 ust.1 pkt 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Dokument zawierał opis problemów występujących w rodzinie, założone cele współpracy z rodziną, zadania wykonane w rodzinie oraz osiągnięte efekty, przeszkody oraz czynniki sprzyjające współpracy, wnioski i uwagi.

Plany pracy opracowywane były wspólnie z rodziną, w konsultacji z pracownikiem socjalnym, po dokonaniu oceny sytuacji rodziny. Plany pracy zawierały przewidywane efekty, terminy działań były uwzględniane w dołączonym do planu harmonogramie działań, co jest zgodne z zapisem art. 15 ust. 3 ww. ustawy.

Częstotliwość wejść w środowisko asystentów była adekwatna do potrzeb rodzin.

W zakresie koordynacji poradnictwa opisanego w art. 8 ustawy *o wsparciu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”*.

Do chwili przeprowadzenia kontroli do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej nie wpłynął żaden wniosek wynikający z ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodziny „Za życiem”.

W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 16: *monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z asystentem*.

Asystenci rodziny prowadzili monitoring funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy. Monitoring prowadzony jest przez okres minimum 3 miesięcy, odbywa się poprzez wejścia do rodziny, kontakt telefoniczny i wymianę informacji z przedstawicielami innych instytucji. Monitoring jest dokumentowany w formie notatek służbowych.

Decyzja o kontynuowaniu współpracy z rodziną lub jej zakończeniu podejmowana jest przez Kierownika MOPS, na wniosek asystenta rodziny i po konsultacji z pracownikiem socjalnym. Współpraca jest kontynuowana w przypadku, gdy założone cele nie zostały zrealizowane, natomiast zakończenie współpracy następuje na skutek braku współpracy lub zmiany miejsca zamieszkania przez rodzinę.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 7: *prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy*.

Pracownicy socjalni na bieżąco monitorują sytuację dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem. Ośrodek reaguje na każde zgłoszenie anonimowe oraz pochodzące od innych służb. Pracownicy Ośrodka przeprowadzają rozeznanie sytuacji, podejmują działania interwencyjne i zaradcze, informują Sąd Rodzinny oraz Prokuraturę i współpracują w tym zakresie z innymi służbami pomocowymi.

W zakresie prowadzonego *monitoringu dzieci ze środowisk, w których występuje przemoc oraz jakie służby były zaangażowane w prace na rzecz rodziny*.

W przypadku pracy asystenta rodziny z rodzinami, w których istnieje podejrzenie występowania przemocy, podejmuje on działania interwencyjne i zaradcze. W zakresie pomocy rodzinie współpracuje z pedagogami szkolnymi, kuratorami, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, dzielnicowymi, psychologiem i pracownikami służby zdrowia. Ponadto na terenie miasta funkcjonuje Mieszkanie Interwencji Kryzysowej, w którym czasowo mogą zamieszkać rodziny dotknięte problemem przemocy.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci.*

Na terenie Gminy Miasta Rypin nie funkcjonuje placówka wsparcia dziennego w oparciu o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, natomiast funkcjonują dwie Świetlice Terapeutyczne. Celem działania świetlic jest wspieranie dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem. Świetlice obejmują dzieci działaniami wychowawczymi, opiekuńczymi, terapeutycznymi i edukacyjnymi. Ponadto na terenie Miasta działa Rypiński Dom Kultury, który dysponuje szeroką ofertą zajęć edukacyjnych, artystycznych i sportowych dla dzieci.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3a: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,*

oraz

- *w zakresie realizacji zapisu art. 10 ust. 3: praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej, organizowania dla rodzin spotkań.*

Gmina Miasto Rypin zapewnia rodzinie przeżywającej trudności dostęp do bezpłatnego, specjalistycznego poradnictwa (socjalnego, psychologicznego, prawnego). Ponadto rodziny uczestniczą w projekcie „Rodzina w Centrum:”, w ramach którego korzystają ze specjalistycznego wsparcia i szerokiej oferty zajęć. Szczegółowych informacji w tym zakresie udzieliła Kierownik MOPS.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 3b i 4c: *tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych przez:*

- *organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,*
- *finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające.*

W okresie objętym kontrolą, na terenie Miasta Rypin nie funkcjonowały rodziny wspierające. W związku z tym nie ponoszono kosztów związanych z ich funkcjonowaniem i szkoleniem. Asystenci i pracownicy socjalni informowali środowisko lokalne o możliwości pełnienia funkcji rodziny wspierającej, jednakże nie było osób zainteresowanych.

W zakresie realizacji zapisu art. 176 pkt 5: *współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.*

Gmina współfinansuje koszty związane z utrzymaniem wychowanków przebywających w pieczy zastępczej:

- w 2017 r. - wydatkowano kwotę: 150 365,30 zł,
- w 2018 r. - wydatkowano kwotę: 161 171,78 zł,
- w 2019 r. (do dnia kontroli) - wydatkowano kwotę: 39 473,84 zł.

W zakresie realizacji zapisu art. 15 ust.1 pkt 2: *opracowanie planu pracy z rodziną we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, skoordynowanym z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej.*

W okresie objętym kontrolą asystent rodziny współpracował z rodzinami biologicznymi, których dzieci przebywały w pieczy zastępczej, współpracował z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej w opracowywaniu planu pracy, uczestniczył w Okresowych Ocenach ds. Sytuacji Dziecka.

W zakresie realizacji zapisu art.176 pkt 6: *sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.187 ust.3.*

Gmina sporządza sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny oraz przekazuje je wojewodzie w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Sprawozdania przekazywane były w następujących terminach (dane ustalono z CAS):

- a) za I półrocze 2017 r. w dniu 6 lipca 2017 r.,
- b) za II półrocze 2017 r. w dniu 23 stycznia 2018 r.,
- c) za I półrocze 2018 r. w dniu 16 czerwca 2018 r.,
- d) za II półrocze 2018 r. w dniu 10 stycznia 2019 r.

Powyższa analiza wskazuje, iż zachowano ustawowe terminy określone w § 3 ust.1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z wykonywania zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2016 r. poz. 213).

Na podstawie powyższych ustaleń skontrolowaną działalność ocenia się pozytywnie.

W związku z powyższym nie wydano zaleceń pokontrolnych.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod nr **12/2019** w dniach 28, 29 marca 2019 r.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach. Jeden egzemplarz wystąpienia pokontrolnego przekazuje się kierownikowi kontrolowanej jednostki, za potwierdzeniem odbioru.

(podpis i pieczęć Wojewody)